

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PA-1869

[Total No. of Pages : 4

[5952]-614

T.Y. B.Com.

AGRICULTURAL AND INDUSTRIAL ECONOMICS - II

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - VI) (365(i))

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) a) Fill in the blanks (Attempt any 5 out of 6) : [5]

- i) The major problem of agricultural labour is _____.
(Less wages, high illiteracy rate, high capital, high standard of living)
- ii) Make in India initiative was launched by prime minister in _____.
(2017, 2020, 2014, 2008)
- iii) Mainly _____ factors affecting industrial relations.
(Economic, political, social, cultural)
- iv) The main economic characteristics of agricultural labour is _____.
(seasonal employment, high standard of living, low income level, high illiteracy rate)
- v) _____ refers to all types of relationship between all parties concerned with industry.
(General relations, political relations, human relations, Industrial relations)
- vi) The Industrial relation dispute act was passed in _____.
(1950, 1947, 1965, 1993)

P.T.O.

b) Match the following : [5]

i) National manufacturing policy	a) New Industrial unit
ii) FPO's are related to	b) Less wage
iii) Start up India	c) Farmers
iv) Agriculture labour problem	d) 2011
v) Make in India	e) 2014

Q2) Write a short notes (any 2 out of 5) : [10]

- a) Maharashtra Industrial policy 2019.
- b) Problems of agricultural labour
- c) Industrial relations in changings scenario
- d) Types of agricultural labour
- e) Water management Intiatives

Q3) a) Explain in detail the problems of agriculture labour. [8]

b) Describe the historical background of Industrial relations. [7]

Q4) a) Explain in detail the impact of climate resilience on agriculture. [8]

b) Write a detail note on Impact of covid-19 pandemic on Indian agriculture sector. [7]

Total No. of Questions : 4]

PA-1869

[5952]-614

T.Y. B.Com.

AGRICULTURAL AND INDUSTRIAL ECONOMICS - II

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - VI) (365(i))

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना:

- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) अ) रिकाम्या जागा भरा :

[5]

- i) ..... ही शेतमजुरांची मुख्य समस्या आहे.
(कमी वेतन, उच्च निरक्षरता दर, उच्च भांडवल, उच्च राहणीमान)
- ii) पंतप्रधानांद्वारा मेकइन इंडिया ..... यावर्षी सुरू करण्यात आली.
(2017, 2020, 2014, 2008)
- iii) मुख्यतः औद्योगिक संबंधांवर ..... घटक परिणाम करतात.
(आर्थिक, राजकीय, सामाजिक, सांस्कृतिक)
- iv) शेतमजुरांचे प्रमुख आर्थिक वैशिष्ट्ये ..... हे आहे.
(हंगामी रोजगार, उच्च राहणीमान, निम्न उत्पन्न दर, उच्च निरक्षरता दर)
- v) उद्योगांशी संबंधित विविध पक्षां मधील संबंध यास ..... असे म्हणतात.
(सामान्य संबंध, राजकीय संबंध, मानवी संबंध, औद्योगिक संबंध)
- vi) औद्योगिक संघर्ष कायदा ..... यावर्षी संमत करण्यात आला.
(1950, 1947, 1965, 1993)

- ब) योग्य जोड्या लावा : [5]
i) राष्ट्रीय विनिर्माण धोरण	अ) नवीन औद्योगिक घटक
ii) FPO's चा संबंध	ब) कमी वेतन
iii) स्टार्ट अप इंडिया	क) शेतकरी
iv) शेतमजुरांची समस्या	ड) 2011
v) मेक इन इंडिया	ई) 2014

- प्रश्न 2) टिपा लिहा : [10]
- अ) महाराष्ट्र औद्योगिक धोरण 2019
- ब) शेतमजुरांच्या समस्या
- क) बदलत्या परिस्थितीत औद्योगिक संबंध
- ड) शेत मजुरांचे प्रकार
- इ) जल व्यवस्थापन उपक्रम

- प्रश्न 3) अ) शेतमजुरांच्या समस्या सविस्तर स्पष्ट करा. [8]
- ब) औद्योगिक संबंधांची ऐतिहासिक पार्श्वभूमी विशद करा. [7]

- प्रश्न 4) अ) हवामान बदलाचे कृषी क्षेत्रावरील परिणाम स्पष्ट करा. [8]
- ब) भारतीय कृषी क्षेत्रावरील कोरोना-19 महामारीचे परिणाम यावर टिप लिहा. [7]

ॐॐॐ